

BIJ TEEKENINGEN VAN JAVAANSCH GIBBONS

De opmerking van den heer SODY in dit tijdschrift (jg. 29, 1940, blz. 18) dat de Javaansche Gibbon (*Hyllobates moloch* AUDEB.) over een onovertrefbare lichamelijke vaardigheid beschikt, bracht mij ertoe enkele schetsen, die ik destijds van een jongen mannelijken gibbon maakte, uit te werken, teneinde den lezers eenigen indruk te geven van de verschillende houdingen, die een gibbon zooal kan aannemen.

Gibbons, en vooral jonge exemplaren, zitten eigenlijk geen oogenblik stil; als er iemand in de buurt is dien ze kennen, trachten ze meestal de aandacht tot zich te trekken door een extra mooie voorstelling van ideale gymnastische toeren te geven, zooals kopje duikelen, groote sprongen maken en plotseling op den grond neerploffen. Het is dan ook zeker dat er in mijn teekeningen fouten zitten! De lezer bedenke echter steeds, dat een houding dikwijls slechts voor den tijd van één seconde aangenomen wordt.

Over het gedrag en de levenswijze van den hier afgebeelden gibbon heb ik weinig mede te deelen, alleen viel het me op, dat het dier een hekel aan regen had. Toen wij dan ook, na dit gemerkt te hebben, van een kist een hok voor hem gemaakt hadden, kroop hij daar ook steeds tijdens regenbuien en 's nachts in.

Merkwaardig was, dat deze jonge aap de „oaaa” roep, — waarnaar ze in het Soenda-neesch „oa” heeten —, en met welk geroep ze 's ochtends vroeg concerten geven, voor het eerst uitte uit schrik. Ik bezat nl. ook een jongen hond en hiervoor was de aap van meet af aan bang. Als nu de hond met een vaart onder geblaf de kooi naderde, nam de aap van den grond de vlucht in de takken, bovengenoemd geluid uitend. Op een voorgehouden spiegel reageerde hij anders dan andere apen. Hij keek er weliswaar aandachtig in, maar liet den spiegel daarna gewoon weer vallen, zonder grimassen te maken of achter den spiegel te grijpen om te onderzoeken of de waargenomen aap er misschien achter zat.

De teekeningen stellen de volgende houdingen voor:

Eerste rij: De eerste twee houdingen zijn rusthoudingen; typisch daarbij is, dat de eene voet altijd over den anderen gezet wordt. De derde fig. stelt een op den grond zittende houding voor. — Tweede rij: Alle voortbewegingsposen. Op de tweede en derde schets zijn de onderbeenen successievelijk half en geheel opgetrokken, hetgeen typisch is bij de voortbeweging van gibbons, op dezelfde wijze als men dat bij een vliegtuig met een landingsgestel doet. — Derde rij: De eerste teekening stelt de houding voor bij het loopen over dikke takken. Soms hangt het dier met alle vier de ledematen bij elkaar en lijkt dan meer op een spin dan op een aap (zie tweede fig.); de derde teekening doet zien hoe het dier tijdenlang aan één arm kan hangen. — Vierde rij: De eerste afbeelding is een eethouding, de tweede een drinkhouding en de derde een lighouding, zooals ik het dier soms aantrof als het op den grond neergeploft was.

Buitenzorg.

A. DE VOS.

Zeër gaarne voeg ik aan het bovenstaande enkele woorden toe — hoewel eigenlijk de afbeeldingen van den heer DE VOS voor zich zelf spreken. Ik zou dan even de vraag willen stellen: welke vorm van „illustratie” is in het algemeen te verkiezen: die met foto's of die met teekeningen? M. i. kan het antwoord hierop alléén luiden: beide!

Ik voor mij meen dat men aan beide vormen kwaliteiten kan toekennen die de andere mist. Wie zal willen ontkennen dat de foto het meest natuurgetrouw is (kan zijn)? Wie raakt omgekeerd niet enthousiast over de vaardigheid van den teekenaar, wanneer hij er in is geslaagd een „moment” vast te leggen dat ons de gedachte ontlokt: precies, zóó is het!

Een voordeel van de teekening kan zeker zijn dat de maker (indien hij bekwaam genoeg is!) er iets mee kan vastleggen dat de foto maar uiterst zelden oplevert: een houding, een gebaar, die hem speciaal hebben getroffen en die zich nu eenmaal niet leenen voor „instellen” en fotografeeren. Zijn werk kan typischer, levendiger zijn dan de foto. Maar omgekeerd zal hij zich wel eens laten verleiden tot het „mooier maken” van de zaken dan ze in werkelijkheid zijn! Vergelijk eens vele van de sierlijkste reiger-teekeningen met foto's van dezelfde dieren. Men schrikt wel eens van zulke foto's als men den afdruk voor het eerst ziet, en als men aan het teekenen was zou men zeker aanstonds zwaar gaan „corrigeeren” om de natuur te verfraaien en te verbeteren. Ik meen dat de heer DE VOS in zijn schetsjes deze fout *niet* heeft gemaakt en acht dit een groote verdienste er van. In ettelijke der figuren „leeft” het dier voor mij — juist zooals het is.

Buitenzorg.

H. J. V. SODY.

